

Стела ДЕРМЕНДЖИЕВА (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, България)
Боянка ДИМИТРОВА (Регионален инспекторат по образованието –
В. Търново)

КУЛТУРНО-ПОЗНАВАТЕЛНИ МАРШРУТИ – РЕСУРС ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИ ПО КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ

CULTURAL-COGNITIVE ROUTES – RESOURCES FOR THE TEACHING OF STUDENTS OF CULTURAL TOURISM

Historically, as a product of culture, tourism is based on three main motivational factors – entertainment, excitement, education (“the three E”).

Taking into account these characteristics, our idea is to organize and conduct student practices and trips on chosen routes that to the utmost degree would combine the possibility of learning in action, the accumulation of positive experience and the building of ideas and perceptions for a future personal development.

The studying of cultural heritage and tourism is the result of many conditions and factors: searching and tourist behaviour, the tourist policy and planning, sustainable tourist development, tourism demand and satisfaction by the tourism product, the tourist behaviour.

This article recommends already realized routes for student training practices. The routes incorporate diverse tourist resources and accessibility.

The resource has a qualitative expression, behind which the direct contact hides. In this sense we note the adequate attitude to the historical and geographical field, as well as the opportunity for exposition of the results.

In this paper the stress is laid upon the cultural-cognitive importance of certain parts of Bulgaria. The countries of Eastern Europe coexist with the other member states of the European family. Their affiliation to the latter has been declared and defended repeatedly and this “stretches” the European tourist map to the East. This gives our country options for further development. The cultural sites in Bulgaria, rousing certain tourist interest, frame their character in the range of the national ones. Bulgaria has its own natural charm, enhanced by the pursuit of general representativeness, as well as by the specificity of thinking, behaviour and effectiveness of the “other look”.

The routes acquaint with a variety of places and objects selected according to their availability, nature, time of creation and preservation.

In the paper some important sites of the cultural tourism in different regions are presented. They predetermine the specific character of the development of tourism and are

an accent in the further mutual relations forming the axis cultural tourism – regional development – history.

The geographical aspects of the cultural tourism are an element of the general attitude to the social process because they, even though only intuitively, arouse curiosity.

Cultural tourism is topical in the circle of social expectation. Within the frames of public attitude it evokes mixed feelings, because of the unfocused way of manifestation state co-operation, provoking certain frustration, nostalgia and hope.

Keywords: cultural tourism, cultural routes program, cultural heritage, natural attractions, cognitive tourism, cultural-cognitive region, places and objects, itinerary.

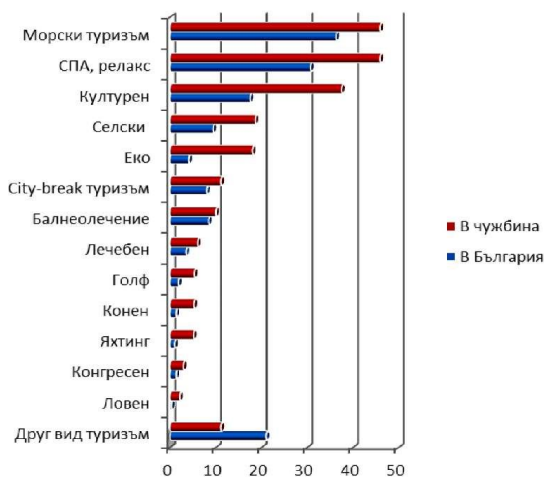
Туризмът, като стопанска дейност и като лично преживяване, е една от най- привлекателните дейности на миналия и на днешния век поради своята атрактивност, възможност за добри емоции и обогатяване, възможност за стопански и икономически просперитет.

Това е и причината за многото статии, студии, изследвания, които обясняват този социален и стопански феномен и винаги се започва с определяне на понятието туризъм, което е съвсем закономерно.

В исторически план, като продукт и на културата, туризмът се основава на три основни мотивационни фактора – забавление, вълнение, образование („трите Е”).

Определянето на същността на понятието не е предмет на тази статия. От известните определения ние приемаме и използваме тезите, че:

- туризмът съдържа в себе си динамичен елемент – пътуване до крайна дестинация;
- съдържа и статичен елемент – престоя в самата дестинация;
- по време на престоя се извършват дейности, свързани с „развлечения, бизнес или други цели”, „културно-информационно и емоционално обогатяване”(2);
- свързан е с пътуване (пътешествие), което се извършва индивидуално или групово;
- „пътешествието завършва в мястото, откъдето е започнало”.

(по данни на ДАТ)

Отчитайки тези характеристики, нашата идея е да се организират и провеждат студентски практики и пътувания по избрани от нас маршрути, които в максимална степен да съчетават възможността за учене в действие, натрупване на положителни преживявания и формиране на идеи и нагласи за бъдещо персонално развитие. Европа днес насочва усилията си към създаването на единно образователно пространство, което се характеризира със „свободното движение на хора”, „ученето през целия живот” и академичното признаване на квалификации.

Системата за висше образование е разширила функциите си. Основната задача – да подготви младите хора за ефективна професионална реализация като ги въоръжи с професия и специалност, постепенно претърпя промени. Днес активно се съдейства и за социалната реализация в живота и семейството, за разкриване на талантите на младите хора, за да могат те да ги използват ефективно при изграждане на успешна кариера.

Индивидуализира се обучението, засилват се междудисциплинарните връзки, търси се връзка с практиката.

При образователно-квалификационната степен „бакалавър” се предвижда обучението да гарантира овладяването на определен обем широкопрофилни теоретични знания и практически умения за масовите нужди на обществената практика, усвояването на методи за моделиране на явления и процеси от теорията и практиката, адаптивност и мобилност, с оглед на изменящите се условия при реализирането им.

Обучението в магистърската програма трябва да осигурява: задълбочена теоретична подготовка в съответствие със съвременните тенденции на науката и практиката; профилна подготовка в съответствие с направленията на магистърската програма; международна сравнимост на получените знания и придобитите умения; разширяване компетенциите за провеждане на научноизследователска дейност с насоченост на експерименталната.

Към момента в Исторически факултет има бакалавърска програма по културен туризъм и магистърски програми по културен туризъм (редовно, задочно и дистанционно обучение) и културно-историческо наследство (културен туризъм).

Фиг. 2

ИСТОРИКО-АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
ИСТОРИКО-ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
5003 Велико Търново, ул. "Т. Търновски" № 2
www.uni-vt.bg e-mail: ist@uni-vt.bg

Курсът на обучение осигурява специализирана подготовка в областта на хуманитарните и на обществените науки в следните области – История, Археология, Етнология, География, Право.

Чрез избираемите дисциплини се постига задълбочаване на познанията в конкретни научни области, свързани с културния туризъм: традиционна народна култура, исторически личности, културно-исторически паметници, информационни системи в туризма, регионализацията на националната култура.

Включените в учебния план дисциплини допринасят и за практическата насоченост на обучението чрез разработване и управление на проекти и балансни туристически маршрути, чрез целна практика разработва маршрути по културно-туристически обекти от страната.

Специалност „Културен туризъм”, магистърска програма – първи випуск,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”

Специалност „Културен туризъм”, бакалавърска програма – първи випуск,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”

Без да се отрича ценното от миналото, основен критерий за развитие на образованието (в частност на културния туризъм) са изискванията на настоящето и бъдещето, т.е. „ретротенденцията трябва да се преодолява системно и упорито“; „Миналото да стане фундаментът, върху който да се надгражда настоящето, интериоризирано с житейските нагласи на съвременността.“ (Доклад на Международната комисия за образование за XXI век при ЮНЕСКО).

Според принципите на световноизвестната Международна харта за културен туризъм (Мексико, 1999 г.) на ICOMOS (International Council of Monuments and Sites) местният и международен туризъм са сред най-активните средства за международен културен обмен. В нея се подчертава, че културният туризъм е вид туризъм, „използващ като ресурс наследството – културните и природните ценности на средата, които съхраняват колективната памет на обществото“ (по Алексиева 2004).

Понастоящем около 11-12% от туристическите услуги се свързват с културния туризъм.

Фиг. 3

Този дял е все още сравнително нисък на фона на очакванията за 30% дял от целия обем туристически услуги. Все още ниският процент на културния туризъм се дължи на различни фактори: лоша осведоменост на туроператорите за отделните дестинации, пренебрегване на културния туризъм като значима възможност за печалби, недостъпност или влошена достъпност на значимите обекти, доминирането на традиционния ски и морски туризъм, липса на ясна политика по отношение на културния туризъм и др.

Туризмът е дейност, колкото предвидима, толкова и зависеща от случайни фактори. От едната страна са така наречените обективни предпоставки – добре проучени и подготвени за посещение туристически ресурси, изградена инфраструктура и материална база, професионално подготвени кадри, уместна реклама и т.н.

От другата страна са туристите, хората, които търсят и потребяват продукта – с техните персонални предпочитания, търсения, индивидуален характер и оценки за красиво, добро, ценно и дори ... луксозно.

Но колкото и непредвидимо да бъде взаимодействието на тези две страни, в основата на бъдещата среща са туристическите ресурси – обективно съществуващите забележителности, празници, прояви, които предизвикват интереса на хората и ги карат да посетят даден обект.

В популярното разбиране маршрутът означава поредици от точки, свързани по определен начин. Най-често това понятие се използва за обединяване на обекти, потенциално близки – по своя произход, характер, време на създаване и т.н.

Смисълът на културно-познавателни маршрути като ресурс за обучение на студентите е по-широк – за обединяване на обекти от различен характер, подредени по определен начин, благоприятстващ тяхното посещение и опознаване с оглед постигането на определени учебни цели.

При това обаче трябва да се направи уговорката, че поради факта, че тези маршрути обикновено се осъществяват с автобус, обектите, включени в тях, имат характера предимно на исторически паметници и забележителности или обекти с природен произход. Това не означава, че тези маршрути са традиционните, непременно добре познати и отработени направления. Много често при тях става едно съчетаване на добре познати или поне добре известни с други, понякога „попътно” разположени или целенасочено търсени и включвани обекти, които в най-общ план отнасяме към графата алтернативен туризъм.

Според определенията на Българска асоциация по алтернативен туризъм като алтернативни се определят „... туристически пакети или отделни туристически услуги, които се определят като алтернатива на масовия туристически продукт по начин на предлагане, протичане и ангажирания човешкия ресурс”(1).

В този смисъл културно-познавателните маршрути на студентите се явяват алтернативни по отношение на:

- ✓ ... масовия туризъм като начин на протичане и философия; основен акцент в тези пътувания е досега със съхранената природна среда, запазените традиции;
- ✓ ... като потребителски кръг – организирани в малки и средно големи групи хора (8-15 души), очакващи да научат нещо в своята ваканция;
- ✓ ... консуматорски пакет от услуги – програмите включват разнообразни дейности и са насочени към изграждане, обучение и усъвършенстване на участниците;

✓ ...нови послания и надежди в общественото пространство и нови идеи за утвърждаване на устойчиви модели за местно и регионално развитие.

Понятието културен туризъм се свързва с пътувания за „културни удоволствия“. В основата на културния туризъм са заложени мотиви, свързани с необходимостта от разширяване на общата и целенасочената култура на индивида.

Новите реалности в българската образователна система, респ. в обучението при културен туризъм, налагат и критично преосмисляне на методическия инструментариум като дидактически ресурс. За да се вписва адекватно в цялостната концепция за обучението, той трябва да е базиран на оптимални научни репери; да се отчита взаимната обусловеност между конкретните цели, научното учебно съдържание и използваните методи на преподаване. Фокусът на внимание е насочен към процесуалната страна на проблема.

Като съставен елемент на културата, информационната култура на личността се реализира в информационната дейност, т.е. тя е процес на трансформация на информационното поведение в професионалната сфера. Представлява интеграция на информационната и професионална дейност, в хода на която личността опознава и преобразува заобикалящата информационна среда. Показва определена степен на развитие на уменията на отделния човек за работа с информацията – получаване, натрупване, кодиране, преработка и създаване на тази основа на нова информация, нейното предаване и използване в практическата професионална дейност.

Съществуващата утвърдена практика ни дава право да препоръчаме следните маршрути, съдържащи в себе си необходимия туристически потенциал и учебен ресурс:

А) Еднодневни културно-познавателни маршрути

✓ Велико Търново – Свищов – Велико Търново (възможни отклонения и включване на Никополис ад Иструм и Преображенски манастир);

✓ Велико Търново – Две могили – пещерата Орлова чука – крепостта Червен – Ивановските скални манастири – Велико Търново;

✓ Велико Търново – Павликени – с. Крушуна (водопадите) – Ловеч – Велико Търново.

Б) Двудневни културно-познавателни маршрути

✓ Велико Търново – Елена – Котел (Медвен, Жеравна) – Карнобат – Ахтопол – Резово – Созопол – Сливен – Велико Търново;

✓ Велико Търново – Севлиево – Къкринна – Ловеч – пещерата Съева дупка – Етрополски манастир и Златишки проход – Сопот (хижа Незабравка) – Карлово – Калофер – Шипка – Габрово – Велико Търново.

В) Тридневни културно-познавателни маршрути

✓ Велико Търново – пещерата Орлова чука – крепостта Червен – Ивановските скални манастири – Басарбовски скален манастир – Русе – Тутракан – Силистра – Исперих (Демир баба теке, гробницата Свещари) – Шумен – Велики Преслав – Велико Търново;

✓ Велико Търново – Димитровград – Харманли – Маджарово (с. Долни Главанак – кромлех) – Ивайловград (Атеренски мост и крепостта Змеица; Долно и Горно Луково, Мандрица, могилата край с. Свирачи; вила Армира) – Малко Градище (Глухите камъни) – с. Мезек (крепостта и тракийската гробница) – Свиленград – Симеоновград – Стара Загора – Велико Търново.

Какви са основанията ни да предложим тези маршрути?

1. Те са „отработени” – това се отнася както за потенциала на обектите, включени в тях, така и за реалната възможност за изпълнението им за определените дни;

2. По правило съдържат в себе си комбинация от популярни и не толкова популярни места и обекти за посещение и по този начин провокират интереса на включените в пътуването;

3. Включват в себе си доста разнородни по своя характер обекти (по произход, време на създаване, начин на съвременна експлоатация и предназначение);

4. Дават реална възможност за формиране на собствена оценка за реално осъществената местна политика, свързана с развитието на туристическия потенциал на общините и местните власти.

Предлагаме общо описание на един от предложените във всяка група маршрути:

<i>Маршрут</i>	<i>възможности на маршрута</i>
ЕДНОДНЕВНИ	
<p>Велико Търново – Свищов – Велико Търново (възможни отклонения и включване на Никополис ад Иструм и Преображенски манастир)</p> <p><u>мотив:</u> <i>Свищов е разположен в най-южната точка на река Дунав, което означава най-кратката връзка от Дунав през Стара планина и долината на р. Марица до Егейско море.</i> <i>Той е едно от големите селища на нашата област и един от най-широко известните „академични” градове в България. Известен е още като „Градът на 100-те първи неща” и в същото време,</i></p>	<p>Никополис ад Иструм Свищов</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ среща с представители на Общинския съвет по туризъм, съорганизатори на фестивала „Орел над Дунава”; ➤ посещение на ДТГ „Д. Хадживасилев” – първото търговско училище в България; ➤ посещение на първо българско читалище „Еленка и Кирил Аврамови”; ➤ посещение на посетителския център Нове и римските разкопки; ➤ посещение на крепостта Калето и слънчевия часовник; ➤ посещение на офиса на сдружението „Земя завинаги”;

поради граничното си географско положение, не е добре позната и често посещавана туристическа дестинация.

До голяма степен е носител на европейския дух и влияние на Европа от времето на XIX век, дава добър пример за целенасочено организирана и провеждана политика в областта на туризма.

Велико Търново – Две могили – пещерата Орлова чука – крепостта Червен – Ивановските скални манастири – **Велико Търново**

мотив:

Маршрутът дава възможност за посещение на обекти от различен ранг, такива, включени в списъка на културно-историческото наследство на ЮНЕСКО, и други - много малко познати, с национално или местно значение обекти. Възможността за провеждане на среща с представители на общинската власт в Две могили дава представа за дейността на една малка община за развитие на потенциала на базата на местни дадености, традиции и обичаи, запазили се в нея.

➤ посещение на църквата „Света Троица” и други църкви в града.

Манастирът „Успение Богородично” **край**

с. Царевец
Преображенски манастир

Велико Търново – Свищов – Велико Търново
къща-музей на Алевко Константинов

мостът на Колю Фичето край гр. Бяла
Две могили:

➤ среща в община Две могили и посещение на обекти;

➤ жп гарата в Две могили;

➤ паметник и къща-музей на Филип

Тотю;

➤ църква „Света Троица”.

пещерата Орлова чука
средновековната крепост Червен
Ивановски скален манастир
„Св. Архангел Михаил”

Велико Търново – Павликени – с. Крушуна (водопадите) – Ловеч – **Велико Търново**

мотив:

Маршрутът представя добро съчетание на природни забележителности, в различна степен усвоени и експлоатирани от хората и културно-исторически паметници от различни епохи, концентрирани изключително в днешните населени места.

Природна забележителност

„Геокомплекс Понорите“ Павликени:

- архитектурният комплекс (вила Рустика) в м. „Върбовски ливади“
- Исторически музей – Павликени

Водопад Маарата в местността Крушуна

Къкринското ханче

Ловеч:

- Крепостта Хисаря;
- Паметникът на Васил Левски и музей „Васил Левски“;
- Църквата „Успение Богородично“;
- Етнографският музей;
- Покритият мост на Колю Фичето;
- Архитектурния резерват Вароша.

ДВУДНЕВНИ

Велико Търново – Елена – Котел (Медвен; Жеравна) – Карнобат – Ахтопол – Резово – Созопол – Сливен – **Велико Търново**

мотив:

Маршрутът включва преобладаващо малки, известни, но частично познати селища.

Предлага обекти предимно с културно исторически характер; съчетание на различни типове природна среда.

Елена – Даскалоливницата

Котел

- Пантеонът на Г. С. Раковски;
- Галатанското училище – музей на старокотленските килими и тъкани;
- Природонаучния музей.

Жеравна

- Къщата-музей Йордан Йовков;
- Архитектурния резерват.

Медвен – Къщата-музей на Захари Стоянов

Резово – Устието на реката и граничната зона на Р България

Созопол

- Крепостната стена;
- Стария Созопол;
- Археологическият музей;
- Църкви – „Св. Богородица“, „Св. Георги“ и „Св. Зосим“.

Велико Търново – Севлиево – Кърпина – Ловеч – пещерата Съева дупка – Етрополски манастир и Златишки проход – Коприщица – Сопот (хижа Незабравка) – Карлово – Калофер – Шипка – Габрово – Велико Търново

мотив:

Маршрутът включва относително познати места и обекти, но поради силния емоционален заряд, който носи, е добра възможност за постигане на учебни и възпитателни цели.

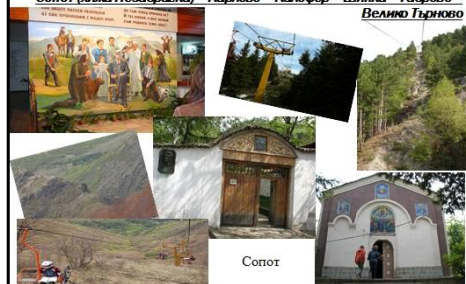
Дава възможност за онагледяване на една устойчива и добре функционираща местна политика (на община Сопот) в областта

на развитието на туризма.

Велико Търново – Севлиево – Кърпина – Ловеч – пещерата Съева дупка – Етрополски манастир и Златишки проход – Коприщица – Сопот (хижа Незабравка) – Карлово – Калофер – Шипка – Габрово – Велико Търново

Велико Търново – Севлиево – Кърпина – Ловеч – пещерата Съева дупка – Етрополски манастир и Златишки проход – Коприщица – Сопот (хижа Незабравка) – Карлово – Калофер – Шипка – Габрово – Велико Търново

Севлиево

- Паметника на свободата в центъра на града;
- Часовниковата кула от 1877 г.;
- Археологически музей на открито „Средновековен град и крепост Хоталич“ – на 4 км северозападно от града;
- Църква „Свети Пророк Илия“;
- Възрожденска кожарска работилница „Табахана“.

Кърпинското ханче

Ловеч:

- Крепостта Хисаря;
- Паметникът на Васил Левски;
- Църквата „Успение Богородично“;
- Етнографският музей;
- Покритият мост на Колю Фичето;
- Архитектурния резерват Вароша.

Пещерата Съева дупка

Етрополски манастир и Златишки проход

Сопот

- Къщата музей на Иван Вазов;
- Воденицата на дядо Стоян, описана в „Под игото“;
- Манастирът Свети Спас;
- Лифтът и хижа „Незабравка“.

Карлово – Къща-музей на Васил Левски
Калофер – Мемориален комплекс с къща-музей и паметник на Христо Ботев

Долината на тракийските царе с откритите гробници

Шипка

- Храм-паметникът;
- Вр. Шипка.

Габрово

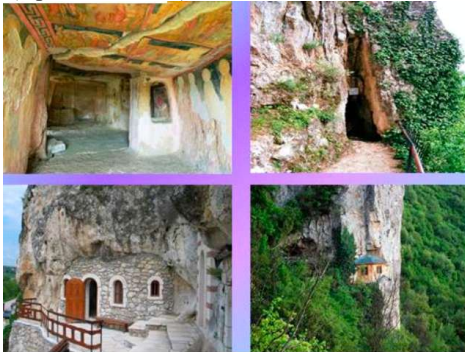
- Националният музей на образование-то
- Паметникът на Рачо Ковача

ТРИДНЕВНИ

Велико Търново – пещерата Орлова чука – крепостта Червен – Ивановските скални манастири – Басарбовски скален манастир – Русе – Тутракан – Силистра – Исперих (Демир баба Теке, гробницата Свещари) – Шумен – Велики Преслав – **Велико Търново**

мотив:

Маршрутът включва предимно обекти с исторически характер и обединява райони с различна степен на «познаваемост» - много известните райони на Иваново, Шумен, Мадара и Велики Преслав и „крайната“ – като териториално разположение, а и популярност дестинация на Тутракан и Силистра. Маршрутът е атрактивен и с факта, че в рамките на 3 дни могат да бъдат посетени 4 от общо 9-те обекти, които са част от световното природно и културно- историческо наследство: скалните манастири в Иваново (Средновековие), биосферния резерват Сребърна (природно наследство), гробницата в Свещари (тракийска епоха), Мадарския конник (Средновековие).

*пещерата Орлова чука
Ивановски скален манастир „Св. Архангел Михаил“*

*средновековната крепост Червен
Басарбовски скален манастир „Св. Димитрий Басарбовски“*

Русе

- Къща-музей на Захари Стоянов;
- Музей на транспорта;
- Паметникът на Свободата;
- Пристанището и лобното място на Ангел Кънчев;
- Градският център със забележими архитектурни обекти – Доходното здание. Съдебната палата, дворецът на Батенберг (днешния Исторически музей), Търговско-индустриалната камара (днес Регионална библиотека).

Тутракан

- Архитектурен резерват „Рибарската махала“;
- Музей „Дунавски риболов и лодкостроене“;
- Римска крепостна стена и отбранителна бойна кула.

Езеро Сребърна

Силистра

- Крепостта Абдул Меджиди табия;
- паркът Дунавска градина;
- Куршумлу джамия.

Исперих

- Демир баба Теке;
- гробницата при Свещари

Мадара – Мадарският конник

Шумен

- Природен парк и комплекс „Създатели на българската държава“;
- Томбул джамия;
- Часовниковата кула от 1741 г.;
- Куршум чешма.

Велики Преслав

- Археологически музей;
- Стария Преслав – втората столица на България.

Велико Търново – Димитровград – Харманли – Маджарово (с. Долни Главанак-кромлех) – Ивайловград (Атеренски мост и крепостта Змеица; Долно и Горно Луково, Мандрица, могилата край с. Свирачи; вила Армира) – Малко Градище (Глухите камъни) – с. Мезек (крепостта и тракийската гробница) – Свиленград – Симеоновград – Стара Загора – **Велико Търново**

мотив:

Маршрутът представя съчетание на обекти с природен и културно-исторически характер.

Районът е относително слабо опознат и експлоатиран за нуждите на туризма както в национален мащаб, така и за регионалните предпочитания. Това може да се забележи по отношение на инфраструктурната обезпеченост и от там създава потенциал за онагледяване/провокиране на учебен интерес и изводи.

Обектите са в относителна близост или „по път“, много интересно е да се види „лицето“ на демографско остаряване и запустяване на географски район.

Маджарово

- с. Долни Главанак – кромлех;
- с. Хухла – параклисът „Св. Илия“

Ивайловград

- яз. Ивайловград;
- Атеренски мост и крепостта Змеица;
- Долно и Горно Луково, Мандрица;
- могилата край с. Свирачи;
- вила Армира;
- манастирът „Св. Константин и Елена“;

Елена“;

➤ Малко Градище (Глухите камъни).

с. Мезек

- крепостта;
- тракийската гробница.

Тематичните маршрути са разработени на базата на положителния опит, натрупан при провеждането на обучителна практика със студенти и от магистърската програма „Културен туризъм“.

Идеята за тяхното организиране и реализиране възниква във връзка с осъществяването на обучението им. Тази идея е с приоритет в цялото общо европейско образователно пространство и изисква непрекъснато повишаване на професионалната компетентност и развитие на качествата на личността.

Откроява се разбирането, че за мотивирането за целенасочена работа в областта на туристическите активности трябва да се прилагат по-гъвкави и достъпни форми на обучение, основаващи се и на сътрудничество и доброволно участие.

Основната ни цел е участниците в тях да се запознаят и проучат по-подробно различни културно-туристически обекти, включени в маршрути.

Примерни задачи за студентите: изработване на схеми и подробно описание на маршрута; написване на есе на тема, свързана с опазването на природата; събиране на информация за различни културно-туристически обекти в тези територии; изработване на албум със снимки на обектите; мултимедийна презентация; проучване на общественото мнение по въпросите (интервю с хора от посетените райони или друга форма) и др.

Обучението е насочено главно към обогатяване и актуализиране на знанията и практическия опит чрез упражняване на конкретни дейности, които се изразяват в:

✚ събиране на **информация** за посещаваните обекти, която се представя по време на път непосредствено преди приближаването на съответния град или природна местност;

✚ усвояване на **умения**, необходими като туристически аниматор по време на екскурзия;

✚ **опознаване** и преминаване по трасето на екопътека или друг подходящ обект, по време на което се дават знания за характерните растителни и животински видове, както и за типичните опасности в съответния район;

✚ **обмяна на добри практики** при организирането на туристическите дейности и на подходи за стимулиране на тяхната активност.

Провеждайки различни маршрути, които преминават през интересни географски райони на страната, включват посещение на възможно най-голям брой исторически и природни забележителности, като голяма част от тях са от Стоте национални туристически обекти на България.

Предоставя се текуща информация за новостите по отношение на специализираната литература в областта на туризма. Освен това се създава приятна атмосфера от възможността за общуване с природата и красотата на България. Създават се и много социални контакти, оформят се неформални групи по интереси.

Какво мислят студентите?

..... разбрахме колко е важно един екскурзовод да разбира и говори поне един чужд език, за да може да разкаже и на чуждестранните туристи за красотата на обекта, който представя...

..... колко е важно да умееш да веселиш своите туристи, когато си екскурзовод ...

..... положителните и отрицателните явления в туризма на България... притежаваме красива природа, страната ни е повече от богата на природни и туристически ресурси и историческо наследство. Географското положение на България, богатата история на нейните територии още от Древността може да я превърне в притегателен център за хора от цял свят. Нужно е обаче да се подхожда с необходимия професионализъм в стопанисването на историческите обекти, за да бъдат те по-добре поддържани, по-чисти и достъпни за обикновения турист.... налице е проблемът с кадровия потенциал, очевидно за мен в тези два дни бе, че имаме недостиг на квалифицирани хора, които да работят

еднакво добре както с чужденци, така и с наши сънародници, за да покажат добрата визия и богатството на България пред целия свят...

..... посетих места, които не съм и подозирала, че съществуват, но и не съжалявам, че открих. Срегнах се с много амбициозни хора, пълни с идеи за развитие на културния туризъм в България, но за съжаление пред тези хора стоят много пречки - предимно финансови. Тук е мястото на държавата да се намеси и да подsigури необходимите средстваПри една добра политика доходите от този тип туризъм биха оправдали изцяло изхарчените средства!

..... С удоволствие бих се върнала, за да посетя отново тези места и бих завела приятелите си.

..... в Свищов организаторите ни разказаха много добре за фестивала... събужда интерес у самия турист... като отиде вместо останките на римския град вижда една висока трева

..... има нужда да се направи повече от страна на държавата.

„Съчетай полезното с приятното” – това е, което мога да кажа като заключение от тези страхотни дни! Учебната практика ни даде не само ценни знания, които ще ни бъдат необходими в понататъшното ни обучение, но и ни позволи да изживеем едни невероятни моменти, да надникнем отблизо в организирането и управлението на туристическа дейност на територията на различните общини, да се запознаем с креативни идеи, да надникнем в историята ни и да се докоснем до красотите на природата...

Фиг. 4

ЛИТЕРАТУРА

Дерменджиева, С., А. Дерменджиев. 100 национални туристически обекта. Пътеводител. София: Изд. Световна библиотека ЕООД, 2011, 255 с.

Дерменджиева, С. 100 неща, които трябва да знаем за географията на България. Природа. Том VII. София: Изд. Световна библиотека ЕООД, 2008, 80 с.

Дерменджиева, С. Колекция България – загадки от вековете. 100 национални туристически обекта. От Пазарджик до Петрич. Том IX. София: Изд. Световна библиотека ЕООД, 2009, 80 с.

<http://www.baatbg.org/welcome.php?subPage=12>

http://www.iit.bas.bg/esf40/referati/N_Nikolov/Referat_N_Nikolov.pdf

<http://www.visitsvishtov.com/new/landmarks.php?id=4>

<http://poseti.guide-bulgaria.com/>

<http://www.bg-tourism.com/>

Димитър СИМЕОНОВ (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, България)

ГЕОГРАФСКИ ПОГЛЕД ВЪРХУ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОМЕНИ НА ОБЛАСТНО НИВО (ПО ПРИМЕРА НА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО)

A GEOGRAPHICAL OVERVIEW OF THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL CHANGES AT DISTRICT LEVEL (WITH A CASE STUDY ON THE VELIKO TARNOVO DISTRICT)

Administrative and territorial division is a major, irrevocable principle of organization and management of each country. Its realization is achieved through a set of regulations and it is part of overall government policy. The main objectives set out in administrative-territorial division of a national territory are directed towards planning, coordination and management of spatial organization of socio-economic and cultural life in the country. It is essential for the administrative-territorial structure that the territorial boundaries of the individual units overlap in highest degree with the actual borders within which the socio-economic processes run. In the new realities and challenges in a country all the administrative and territorial changes acquire new requirements:

- ✓ as a factor for implementation of transition to a balanced and sustainable development of all the parts of the country;
- ✓ it is necessary to be functionally linked to the policy of regional development and spatial planning;
- ✓ to provide relatively equal access of the population to the civil services;
- ✓ to allocate effectively and fairly the financial resources in the national space.

Keywords: administrative-territorial units, territorial units, regions (*rayoni*), town councils (*kmetstva*), settlement formations.

Административно-териториалното устройство е основен, неотменим принцип в организацията и управлението на всяка една страна. Неговата реализация се постига чрез определен набор от нормативни актове и е част от цялостната държавна политика. Основните цели, заложиени при административно-териториалното поделяне на националната територия, са насочени към планиране, координиране и управление на пространствената организация на социално-икономическия и културния живот в държавата.

При административно-териториалното устройство от съществено значение е териториалният обхват на отделните единици в максимална степен да